

Právo životního prostředí I. – semináře jaro 2008

Vyučující: JUDr. Jana Dudová, Ph.D.

I. Úvodní poznámky, právo životního prostředí – základní pojmy a prameny

II. Ochrana ŽP dle Ústavy a Listiny základních práv a svobod, zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí

- 1) Pan X. žije v průmyslovém regionu, tj. v prostředí silně znečištěném emisemi. To se odráží zejména na kvalitě ovzduší, hlučnosti a prašnosti. Má za to, že tyto skutečnosti nepříznivě ovlivňují jeho zdraví (má diagnostikováno astma).
Zabývejte se:
 - Právními prostředky ochrany zdraví pana X ve vazbě na znečištěné životní prostředí.
 - Právními prostředky, které může pan X uplatnit z hlediska jeho práva na příznivé životní prostředí ve vazbě na ústavní ochranu tohoto práva.
 - Je možno v uvedeném případě využít ekonomické či sankční nástroje?
 - Uveďte konkrétní právně relevantní kroky k nápravě.
- 2) Paní Y. není lhostejná životnímu prostředí, ve kterém žije. Ráda by se účinně zapojila do jeho ochrany organizovanou formou.
 - Uveďte právní prostředky účasti občanů na ochraně životního prostředí.
 - Pokuste se tyto prostředky seřadit dle jejich významu a praktické realizace.
 - Má paní Y možnost uplatnit právní prostředky na ochranu ŽP individuálně (neorganizovaně)? Pokud ano, porovnejte efektivnost tohoto postupu s předchozím rozbořem.
- 3) V lokalitě Z. je navrhována výstavba spalovny nebezpečných odpadů (resp. uložště jaderného paliva, silničního obchvatu apod. – dosad'te sami). Hlavním důvodem pro lokalizaci tohoto zařízení, (stavby) je již celkově znečištěné životní prostředí v daném místě.
 - Zabývejte se pojmem „únosné zatížení území“ z hlediska komplexní územní ochrany.
 - Věnujte pozornost opačné situaci, kdy uvedené zařízení (stavba) má být umístěno do relativně čistého (nezatíženého) životního prostředí.
 - Porovnejte argumenty (podpořené platnou právní úpravou) pro obě naznačené situace.
- 4) Obec O. má ve vztahu k ochraně životního prostředí v úmyslu předejít haváriím. Chce proto právně konformně zorganizovat systém této ochrany.
 - Uveďte právní úpravu, která by měla být zohledněna.
 - Jak lze předejít povodňovým haváriím? Odkazte na právní úpravu.
- 5) Zákon o životním prostředí definuje pojmy jako např. „systém ekologické stability“, „trvale udržitelný rozvoj“, „ekologická újma“ apod. Uveďte na konkrétní právní úpravě (dle složkových předpisů) aplikaci některých těchto pojmů.

III. Subjekty v právu životního prostředí, právo na informace, prevence

- 1) Paní P. prodává na veřejném prostranství sněženky. Obrací se na ni orgán ochrany přírody a krajiny s výzvou, aby prokázala svoji totožnost, jakož i povolený způsob nabytí těchto rostlin.

- Je postup uvedeného správního orgánu v souladu s platnou právní úpravou? Odůvodněte.
 - Lze de lege lata uvažovat v případě neuposlechnutí výzvy o odebrání těchto rostlin? Odůvodněte.
 - Jakou formou by v daném případě bylo vhodné procesně postupovat jak ze strany prodávající, tak i správního orgánu.
 - Zabývejte se možnými důsledky z hlediska v úvahu přicházejících odpovědnostních vztahů.
- 2) Ve shora popsané situaci se obrací na orgán ochrany přírody a krajiny občanské sdružení, jehož posláním je ochrana přírody a krajiny, se žádostí o poskytnutí informace, týkající se původu sněženek a současně i informace, týkající se dalšího „osudu“ těchto rostlin. Zároveň toto občanské sdružení uvádí, že chce být nadále považováno za účastníka řízení v uvedené věci.
- Proveďte právní rozbor popsané situace z hlediska možné účasti sdružení na řízení v uvedené věci.
 - Zabývejte se právním režimem v případě neposkytnutí informací a uveďte zároveň i důvody, pro které by informace v daném případě nemusely být poskytnuty.
 - Má dle platné právní úpravy toto sdružení právo být informováno, jaká případná sankce byla paní P. uložena? Odůvodněte.
- 3) Jakou formou a s jakými důsledky lze uzavírat veřejnoprávní dohody obcí, týkající se zajištění veřejného pořádku, ochrany zeleně, svazu a likvidace odpadů apod.
- Zabývejte se zejména důsledky případného nedodržení podmínek stanovených v takových dohodách.
 - Který subjekt je nositelem příslušných práv a povinností ve vztahu k občanům dané obce?
 - Jak problematiku ochrany životního prostředí mohou řešit obce v rámci jejich samostatné i přenesené působnosti?
- 4) Na členy Českého horolezeckého svazu (dále jen ČHS) se obrací stráž přírody a chce je pokutovat za provozování horolezectví v Národním parku.
- Je postup stráže přírody právně relevantní?
 - Pokud by členové ČHS tvrdili, že mají oprávnění provozovat v dané lokalitě horolezectví, který správní orgán, z jakého titulu a jakou formou by o tomto tvrzeném oprávnění případně rozhodl ?
 - V případě ohrožení, resp. usmrcení zvláště chráněného živočicha (např. likvidací hnízda) při provozování horolezectví se zabývejte všemi v úvahu přicházejícími odpovědnostními následky.
- 5) Na vodním toku má být v rámci jeho revitalizace vybudována také přírodní vodní nádrž (jezíčko), které by mělo sloužit k obnově územního systému ekologické stability v dané lokalitě.
- Zabývejte se platnou právní úpravou, která by měla být v daném případě zohledněna.
 - Které správní orgány (a v jakém resortu) jsou kompetentní k vydání příslušných rozhodnutí?
 - Jakou formu budou tato jednotlivá rozhodnutí mít z hlediska jejich účinků a vztahu ke správnímu řádu?

IV. Plánování v životním prostředí, posuzování vlivů na životní prostředí, strategické posuzování, integrovaná prevence, střet zájmů v území

- 1) Obec Lhota má v úmyslu zřídit ve svém k.ú. cementárnu. Pozemky pod plánovanou stavbou jsou částečně ve vlastnictví obce, částečně ve vlastnictvím soukromém.
 - Které základní právní úkony a v jaké časové posloupnosti musí být realizovány z hlediska zákona č. 100/2001 Sb.?
 - Pokud vlastníci pozemků (resp. jiní občané) v dotčeném území nesouhlasí, jaký právní postup jim lze doporučit dle zákona o posuzování vlivů na životní prostředí?
 - Jakou formou může organizovaná veřejnost zasáhnout do rozhodnutí o stavbě?
 - Zabývejte se kompetencí „příslušného úřadu“ a „dotčených správních úřadů“ dle zákona o posuzování vlivů na životní prostředí.
- 2) Za stejné situace jako v předchozím případě bylo již vydáno příslušným úřadem stanovisko.
 - Zabývejte se právní povahou stanoviska a porovnejte toto rozhodnutí z pohledu dalšího (navazujícího) řízení podle stavebního zákona.
 - Označte účastníky správního řízení a jejich pozici. Vymezte případnou vazbu na řízení podle zákona o integrované prevenci znečištění.
 - Zabývejte se veškerými řádnými i mimořádnými opravnými prostředky.
- 3) Investor má záměr změnit technologii u stávajícího zařízení pro nakládání s nebezpečnými odpady o kapacitě větší než 10 t denně.
 - Které právní předpisy musí de lege lata zohlednit a v jakém časovém sledu?
- 4) Na území CHKO má být zřízen podnik k výrobě nátěrových hmot s produkcí cca 100t za rok. Správa CHKO s realizací této stavby nesouhlasí.
 - Jaké právní kroky (a v jakých řízeních) může uvedený orgán ochrany přírody uplatnit?
 - Jakou mají provázanost rozhodnutí (resp. jejich požadavky) podle zákona o posuzování vlivů na životní prostředí a zákona o integrované prevenci znečištění?
- 5) Proveďte právní rozbor pro pořizovatele územně plánovací dokumentace z hlediska dodržení platné právní úpravy. Které aspekty musí být zohledněny?

V. Odpovědnostní vztahy, ekonomické nástroje, účast veřejnosti na ochraně životního prostředí

- 1) Zabývejte se (průřezově) kompetencemi občanských sdružení, obecně prospěšných společností, zaměstnavatelských svazů nebo hospodářských komor, jejichž předmětem činnosti je ochrana životního prostředí.
- 2) Jakých finančních prostředků (a dle kterých právních předpisů) mohou využít občanská sdružení, humanitární organizace a jiné fyzické nebo právnické osoby činné v ochraně životního prostředí?
- 3) Provozovatel vypouští do ovzduší znečišťující látky
 - a) v zákonem stanoveném limitu.
 - b) nad zákonem stanovený limit.
 - Zabývejte se v úvahu přicházejícími ekonomickými nástroji.

- Zabývejte se sankcemi, a to komplexně dle všech v úvahu přicházejících předpisů.
 - Který speciální právní předpis je zaměřen na zavedení nejlepší dostupné technologie?
- 4) Správce vodního toku (prostřednictvím svých zaměstnanců) pokácel bez povolení břehový porost. Jeden ze stromů při pádu těžce zranil zaměstnance, který nepovolené kácení stromů prováděl.
- Zabývejte se všemi v úvahu přicházejícími odpovědnostními vztahy.
 - Které právní předpisy musí být při kácení porostů zohledněny? Zabývejte se vazbou na zákon o integrované prevenci.
- 5) V ochranném pásmu vodního zdroje je patrné znečištění chemicky páchnoucí látkou (z většího množství pohozených plechovek vytéká blíže neidentifikovatelná chemicky páchnoucí tekutina a vsakuje se do země).
- Zabývejte se možnými důsledky z hlediska odpovědnostních vztahů.
 - Navrhněte právně relevantní postup při zjištění tohoto závadného stavu.

VI. Zdravé životní podmínky

- 1) Obec K. v rámci zachování zdravých životních podmínek v obci má v úmyslu vydat obecně závaznou vyhlášku, kterou by se limitoval maximální počet domácího zvířectva na jedno číslo popisné v obci. Zároveň chce řešit čistotu obce stanovením povinností chovatelů zvířat k úklidu veřejného prostranství pro případ znečištění veřejného prostranství zvířaty.
- Navrhněte vhodný postup.
 - Které právní předpisy musí být respektovány?
 - Zabývejte se kompetencemi obce v samostatné a přenesené působnosti.
- 2) Pan X. vlastní nákladní automobil, který má zaparkován před svým domem v hustě zastavěném území obce, a to v zástavbě rodinných domků. V zimním období každé ráno tento nákladní automobil pan X. nastartuje a poté cca 1 hodinu mu nechává volně běžet motor. Obyvatelé přilehlých rodinných domů si stěžují na takto způsobený hluk a především na zápach a zdraví nebezpečné zplodiny.
- Zabývejte se vhodným právním řešením z pohledu obrany obyvatel obce.
 - Které kontrolní orgány jsou kompetentní danou situaci řešit?
- 3) Rodina A. má vlastní studnu, kterou používá jako výhradní zdroj pitné vody pro svou potřebu a mimo jiné také pro dítě ve věku do tří let. Voda ze studny však vykazuje určité pachové nedostatky, proto ji rodina A. na vlastní náklad nechává zkontrolovat hygienickou stanicí. Po rozboru provedeném hygienickou stanicí následně rodina A. zjistí, že voda je natolik kontaminována zdraví nebezpečnými látkami, že ji nelze ani po vyčištění studny dále používat jako zdroj pitné vody. Rodina A. má podezření na průsaky z blízké skládky odpadů.
- Navrhněte vhodné řešení.
 - Zabývejte se případnou satisfakcí rodiny A.
 - Které kontrolní orgány jsou kompetentní věc řešit ?
- 4) Obyvatelé městské části, kterou prochází rychlostní komunikace, si stěžují na zdravotní problémy způsobené hlukem (popř. i vibracemi) v důsledku hustého silničního provozu.
- Poradte, jakým způsobem by měli postižení obyvatelé postupovat.

- Zabývejte se otázkou příp. prokázání souvislosti mezi zdravotními problémy a uvedenou situací.
- 5) Pan V., důchodce, bydlí po většinu roku v chatě, která je lokalizována v blízkosti vedení velmi vysokého napětí (VVN). Stěžuje si na určité zdravotní problémy. Pan V. se proto obrátil na svého lékaře, který vyslovil přesvědčení o jednoznačné příčinné souvislosti těchto zdravotních komplikací s účinkem VVN.
- Uvažujte de lege lata o možné obraně pana V. z hlediska jeho zdraví.
 - Pokud by pan V. uvažoval o možné satisfakci, na koho by se měl obrátit?
 - Která právní úprava by měla být zohledněna?